I

DEO OPTIMO MAXIMO
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono,

QUÆSTIO MEDICA,
QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die vigeſimâ-ſextâ Novembris anni M. DCC. XXXIII.

M. OTTONE - CASIMIRO BARFEKNECHT, Doctore Medico, Præſide.

An Febri Putridæ Picardis Suette *dictæ Sudorifera?*

I.

OMNES una manet nox; at non omnes Libitinæ eodem cultro cæduntur victimæ. Aliæ ſeriùs, ociùs aliæ, mactantur. Interdum, veluti reluctantibus fatis mori dediſceretur, furit atrociùs immanis Dea. Nec rarò, quaſi mortalibus ſua mala non ſufficerent, aut uſu fierent leviora, nova deterioraque ingruunt. Quodcumque vitæ ſtadium attigeris, ubique naufragium eſt. Sed nuſquam violentiores procellæ ſæviunt, quam cum humano generi repentè inſultat novum inauditumque morbi genus, incautoſque aggreditur. Non ſine horrore ſuum ſudorem aliis etiam infenſum regionibus recordatur Anglia. Manent altâ Medicorum mente repoſitæ febres Pannoniæ, aliæque complures Epidemicæ lues mille famoſæ funeribus. Inter morborum epidemicè hanc vel illam regionem infeſtantium familiam, alii poſt primos furoris impetus evaneſcunt; alii verò, quam ſibi elegerunt terram, nuſquam deſerunt, & etiamſi inducias facere quadantenus videantur, de novo, quaſi ex condicto, repullulant. De genere hoc eſt Putrida febris, quam anno 1718 immundus Neuſtriaci littoris halitus in [a] Vimeſium evomuit. Quæque celeri pede evagata [b] Abbavillam irrupit, mox totam ferè Picardiam, vicinaque loca, devaſtatura. Morbus hic, ſi tempora ſpectes, acutiſſimus, ſi genium, maligniſſimus, ſi ſymptomata, atrociſſimus, ſi denique exitum, periculoſiſſimus. Quolibet anni graſſatur tempore. Æſtate tamen & Autumno frequentiùs, funeſtiùſque. Urbium, campeſtriumque locorum incolis æquè familiaris. Senes rarò, infantes pueroſque, rariùs exercet. Cauſariis nondum cognitus, ſive in illis jam effœta ſanguinis principia, ſive ſolidorum hebeſcentes potentiæ, ad tot incendia efferoſque motus concitari, minimè valeant. Ab illius inſultu adultos non vindicat ſexuum diverſitas, non corporis firmior textura, non vires athleticæ. Immò valentiorem vegetioremque ſcias morbi delicias eſſe. Quos ſemel torſit, à ſuis immunes cruciatibus non dimittit, ludum inſolentem ludere pertinax, lues. Viſi ſunt quos dicto menſe quotannis infeſtavit. Viſi etiam ab eâ jugulari, quos anteà ter quaterve laceſſiverat. Modò intrà diem occidit, modò diebus

a *Le Pays de Vimeu.*
b *Abbeville.*

ſequentibus, rarò poſt ſeptimum. Ubi pedem alicubi figit, pauci ſanitati reſtituuntur quos primos arripit. Hanc nulla ferè antecedunt aliorum morborum ſigna prænuncia. Sed ſubitò miſerum adoritur ſtomachi dolor gravans, ingenſque virium lapſus. Aut dolet caput, aut caput obtundit dolor. Angunt pectus ſuſpiria, ſpiritusque difficillimè trahitur. Summo exorretur corpus incendio, rore acri puridoque diffluens. Infeſtant nonnunquam nauſeæ. Scintillant oculi, rubet facies. Humidâ veluti ſanorum linguâ, premit ægrum ſitis ardens. Pulſus intereà frequens, undoſus, nec renitens admodùm. Horis aliquot elapſis, accedunt jactationes corporis, & pruritus intolerabiles. Efflorescunt ſupra cutem denſo agmine puſtulæ rotundæ, rubræ, & eâ magnitudine præditæ, cujus eſſe ſinapi ſemen diceres. Tunc tetro odore qualem præ ſe ferunt ſpiritus urinoſi volatiles, & æger inficitur, & alios inficit. Alvus quandoque ſoluta, quandoque compreſſa eſt. Urgent vigiliæ, vel ſi quæ ſpes affulget ſomni, hanc horror brevì diſcutit. Quibuſdam è naribus ſtillat ſanguis ad lipothymiam uſque. Sæpiſſimè, nec ſtatâ periodo, fœminis erumpunt menſes. Urina, modò pauca, etiamſi cruda, modò copioſa, redditur. Ubi delirium imminet, alba eſt fusèque profluit. Tunc nictant palpebræ, aures obſtrepunt, æger inſulſa deblaterat, ſeſe quaquaversùm jactat. Pulſus durus, tenſus & frequentiſſimus, itemque reſpiratio crebrior fit. Vultus rubore perfunditur intenſiori. Paulò poſt, veluti flumine adactus ægrotans, veterno corripitur, ſummoque calore æſtuans animam expuit, plerumque cum ſanguine. En lues quemadmodum ſævit, cùm eodem tempore ruit in plurimos. Verùm non eâdem omnes invadit armaturâ, non eodem impetu. Aliis ſecundo, aliis tertio tantùm morbi die, erumpunt puſtulæ. Quæ, ubi ſalva res eſt, ſeptimo albeſcunt, mox, furfuris inſtar, cutem miſſuræ. Nec eadem omnes exercet febris, modò ſine lege violentiſſima, modò ſine lege remiſſa. Initio morbi, ne te deludat ſymptomatum remiſſio. Quem, ſub aurorâ, vix vexabat febris, nulla fatigabat præcordiorum anxietas, nec calor intenſus, nec ſubſultus tendinum, cui nec ſudor defuerat, nec puſtulæ aruerant; veſperè, phrenitis, eamque preſſo pede ſequens veternus, ex improviſo ſuſtulit. Luem hanc exaſperant ſpontaneæ, quæ in aliis affectibus levamen afferunt, evacuationes. Si cautus fueris, non ſemper fides ſignis etiam melioribus. In mediis ſudoribus difflatur anima; malo comprimitur, malo fluit alvus omine, quid tetri minatur uberior urina; mentitur delirium tranquillitas, veternum vigiliæ. Nec ſemper aperto marte ſævit. Habet & cum aliis ægritudinibus communes larvas, inſidiaſque. Ubi ſemel graſſata eſt, ab illius impetu ſibi caveant, quos vel cruciat Pleuritis, vel Febris ardens, vel alia quælibet affectio, quam fecit, aut humorum evolutio nimia, aut ſanguinis phlogoſis. Plurimos in tuto credidiſſes Pleuriticos, quos in ipſo ſalutis limine ſtrangulavit. Illam tunc prædicere, quam arcere, facilius. Statim atque enim, vel inaſſueti ſudores, vel ſanguinis juſtò fluidior craſis, colliquationem monſtrant imminere, ſcire licet in propinquo luem eſſe. Sic qui ab uno ſibi timebat affectu, ab alio, inexpectatoque, periit. Diſcrimen tamen ineſt puſtulas inter, quas ſecum importat, dum ſanos inficit, & eas, quas prodit, cum aliis morbis ſupervenit. Hæ pallidiores ſunt ut plurimùm, & minùs intenſæ rubedinis, albeſcuntque citiùs; illæ rubent magis, diutiùſque. Ex eorum numero, qui, ſoſpite vitâ, iratum hoc mare peragrârunt, nonnulli per menſes, alii ſolido anno citrà febrem, ſomnique jacturam, ſudoribus nocturnis maduerunt; micantibus utcumque puſtulis à leviſſimo frigore evaneſcentibus. Adeo viſceribus infixa medulliſque ſtabat labes! Jam, qui morbi genium noſcis & mores, illius tenes cauſam, ſi, tot malorum fontem, Putredinem dixeris.

I I.

PRIMARIAM omnium fere Endemiorum Epidemiorumque morborum originem, in aërem refundere, ne dubites. Scilicet, in illo corporum omnium ſubtiliores partes evehi, miſceri & immutari, nemo non fatetur. Quæ quidem pro variâ indole, pro vario ſole varioque concurſu, diverſas formas induere, diverſaque

morborum, ſi corporis cavitates attigerint, procreare poſſunt ſeminia. Quot epidemicorum affectuum diſcrimina, tot vides miaſmatum diſcrepantias. Quarum naturam & vires, qui à priori vellet explicare, Philoſophi partes ageret, non Medici. Si tamen adhibenda fides effectibus, putredinem, à quâ febris noſtræ ſymptomata fluunt, ab aurâ ſalino ſulphureâ perniciſſimæ mobilitatis proficiſci, non temerè dixeris. Ab eâ totum aëtem inquinari, idcircò non aſſeras. Sed certis de cauſis explodi, & turbinis inſtar volvi, donec in hunc, illumve procumbat locum. Sic, intactis ſæpe vicinis locis, in uno commoratur. Sic etiam, relictis intervallis, longè lateque ſe diffundit. Nec illam omnibus æquè perniciosam credideris. Ut vires ſuas exerat, adſit in humoribus ad æſtum propenſio, pronitas ad erethiſmum adſit in fibris, neceſſum eſt. Haud aliâ ratione, quæ ſenibus puerisque parcit, tetra lues, adultos ſanguine plethorico fervidos, aut morbi debacchantis pavore confectos, aggreditur. Subita virium proſtratio, reſpiratio difficilis, caput ſtomachumque dolor gravans, aliaque invadentis morbi ſymptomata, ſatis ſuperque declarant ſolidis partibus primò venenoſum hunc halitum inſultare. Irritatis enim criſpatiſque ab inſolenti venenatâque aurâ nervis, ſuccorum impeditur circulus. Unde in minimis præſertim tubulis nectunt moram. Delato ſubinde ad ſanguinem veneno, illius tota rareſcit, quæ brevi putreſcet, moles. Accipe nunc labentis humanæ machinæ ruinam. Qui ſeſe cruori miſcuit ignium ſubtilium ferax halitus, illius ita disjungit exagitatque partes, ut minor ſit globulorum inter ſe contactus, ac proinde compages rarior. Majus itaque ſpatium occupare conabitur tumens ſanguis, major ejuſdem erit, in vaſorum parietes, niſus. Fortiùs ideo crebriùſque contrahentur illorum tunicæ. Unde cruoris momentum creſcet, pulſûſque velocitas. Perſpectam nunc febris caloriſque tenes originem. Aucto verſùs vaſorum fines ſanguinis impetu, lubrico lapſu ſeſe expedire cogitur, quidquid humorum maſſa ubique compreſſa feroſi continet. Hinc ſudor oborietur non admodum fœtidus. Expreſſis ac pœne exhauſtis à continuo ſudore aquoſis particulis, evolventur diſſociabunturque aliæ, quæ ſibi debent adhærere, partes ſanguinis. Utpote quòd ab igneâ materiâ intùs divulſæ, & à ferocientibus fibris ſuſdeque quaſſatæ, è vinculo diſſilient ſuo, mox patrias relicturæ ſedes, perque invia loca divagaturæ. Quid mirum igitur, ſi ſales jam ſui juris facti, nerveas ſollicitando fibras, pruritus concitent, rubraſque ſanguinis partes per ſudoris calles anguſtos ſecum abripiant? Quæ ubi cutis perfrægerunt oſtia, dum tenuior earum dilutiorque portio vaneſcit in auras, ſub epidermidis colliguntur ſquammulis, novarumque appulſu puſtulas efformant. Jam, qui ubertim anteà dimanabat ſudor, ſub vaporis acris putidique formâ diffluit. Cujus diſcriminis cauſam attingere, vel in Chymicis leviter verſatus facili negotio poterit. Noſcet ille ſales in animalium liquoribus contentos, acrem, alkalinam volatilemque nanciſci indolem, quotieſcumque aqueos humores, à quibus diluebantur, diſcuſſit calor. Idem, oleoſas eorum partes ſalibus illis acribus permixtas, volatites fœtidaſque fieri, intelliget. Eapropter, tenuiſſima tetrique odoris effluvia, ubi eò devenit incendium, è corpore diſſlari, ne mireris. Nec ſtupeas, humorum aut nullis, aut pravis legibus obſequentium, deliria. Siquidem, ab importunis evolutorum ſalium ſpiculis lancinatæ nervorum fibrillæ, modò hìc, modo illìc, ſpaſmos ineunt. Intercluſis hâc de causâ, æſtuantibus ſummèque mobilibus liquoribus, in unâ parte viis, aut à calore impetum nacti repagula diſrumpunt, aut, quà aliàs datur porta, facto agmine tranſvolant. Ex inordinatis iſtis tumultuariiſque motibus, ſibi ubique diſſimilem naturam reperies. Nunc ruptis vaſis hæmorrhagias, vel ad viſcera vi ſibi viam facientibus protervioribus ſuccis colliquationes fieri; nunc penitus ſiſti, nunc etiam enormes urinarum & alvi evacuationes eſſe videbis. Neque hæc omnia putes contingere poſſe, quin creſcat febris, creſcant & corporis angor calorque. Certo ſanè indicio ab iſtis evacuationibus morbum exacerbari, non levari. Quantacumque ſint enim quæ de putredine, adeòque de ſanguinis partium diſſociatione naſci mala noviſti, imminent adhuc graviora. Increbreſcente, ut jam diximus, cordis arteriarumque *ſyſtole*, quid ſupereſt, niſi ut reſiduæ ſanguinis partes, quarum receſſus intimos evolvit denuò putredinis ardor parens, ſibi, per minimos ſeri

lymphæque tubulos, viam faciant. Sanguini sic è solitis vasis errare gestienti favent & ipsius liquata compages, & patentiores, ab acribus summoque impetu arietantibus, facti, lymphaticorum serosorumque ductuum, aditus. Inviis itaque sese insinuabit, unde referre pedem non poterit, sedibus. Tunc de ægro brevì conclamatum iri rectè pronuncies. Ad cerebrum æquo passu fertur, illiusque totam penetrat substantiam, qui in cunctas corporis partes abnormis currit, prout extus intusque cogitur, cruor. Hinc validè succussis cerebri fibrillis, turbantur ea loca quæ frequentat animus. Fractis demùm à jugiter appellente sanguine vasorum tunicis, nervorum comprimuntur origines, unde sequitur veternus, noxque æterna dormienda est. Quod si hæc omnia à putredine oriri inficias iveris, eorum, quos jugulavit morbus, inspice cadavera. Tunc sententiæ nostræ non invidebis suffragium. I nunc & sudoriferis novas, dum corpus flamma depascitur, accende faces in præcordiis.

I I I.

QUID præstat morborum causam attigisse, si, non intellectis medicamentorum virtutibus, illam aut foves, dum debellare satagis, aut auges, dum minuere est animus? Hunc ægrotantibus adeo perniciosum errorem ut vites, totis incumbe viribus. Quid agant in partes corporis solidas fluidasve, quibus uti mens est, remedia, cautus respice. Sic opio, vasis sanguinis mole redundantibus, aut penuriâ discrasive languentibus, manum abstinebis. Sic Kinam Kinam nec ad omnes, nec ad solas relegabis febres. Sic etiam sudorifera, præsente humorum colliquativa putredine, cane pejus fugies & angue. Ad sudorem eliciendum requiruntur multa. Accelerari postulat sanguinis motus, ut ille frequentiùs ad extimas corporis oras appellat, glandularumque cutis ostia pulset validiùs. Quæcumque cor ad celeriores vibrationes stimulant, illa sudationem inferre constat. Indè sudoriferorum pleraque pro cardiacis etiam usurpantur, cum eadem ferè sit utrorumque medicamentorum indoles. Prætereà tenaciori vinculo minimè cohærere debent sanguinis partes, ut leviori negotio possit à reliquæ molis compedibus expediri latex serosus. Hinc, laxiorem sanguinis texturam nacti, levissimâ occasione in sudores exsolvuntur, ut in Phtysicis palam est & convalescentibus. Pateant denique cutis spiracula, ut possit admitti serum & eliminari faciliùs. Ex his intelliges, quibus, gaudere debeant Hydrotica, principiis. Quapropter, si eorum attendas familiam, illa particulis summè mobilibus constare fateberis, quæ sanguinem exagitare valent & dissolvere, vasorumque *systolen* adaugere. Ex omnibus quæ sudoriferorum internorum nomine veniunt, nullum, nisi à sulphure, aut sale volatili quo turget, suas vires exerit. Quæ quidem principia vividiores aut segniores operationes exercent, prout in medicamentis plùs aut minùs reperiuntur. Quædam ità celeriter dissiantur, ut acidis ligari indigeant, qualia sunt Opiata. Quædam altiùs ità reconduntur, ut ignis ope extrahi postulent, qualia sunt spiritus & sales volatiles Chymicorum. Sed quemcumque lapidem moveas, illa tantoperè decantata sudoriferorum virtus, nil ferè præter incendium suscitat, nisi aquâ calenti immergatur. Adeò ut peritissimos meliorisque notæ Medicos dubitasse mirum non sit, num ab aquâ potiùs, quàm ab istis remediis sudor promoveretur. Licet enim sanguinis molem agant & dividant sudorifera, si salium sulphurumque quibus pollent scrutatus fueris vires, stimulantia deprehendes, quæ solidas omnes quas præterlabuntur partes, ad irritationem concitant. Undè viæ sudori minime paterent, nisi ferventis aquæ largo potu id præcaveretur incommodi. Quamobrem, si indoctâ porrigantur manu, infelices tam sæpè sortiuntur effectus. Et etiamsi, condensatis humoribus, obrutisque fibris, quamdam salutem spondeant, non temerè, nec nisi evanescente vel levissimâ erethismi suspicione, usurpanda sunt. Quanta verò secum importent mala in febribus ardentibus, & in iis præcipuè, quibus ansam præbuit humorum putredo, quis sanæ mentis non sentit? Quis adeò medicis in rebus inexercitatus, ut non intelligat, ab Hydroticis febrisque nostræ causâ, similes effectus produci, nempe dissolutionem sanguinis & solidarum partium

criſpaturam ? Et ſanè, dum flammis æſtuat ſuccorum moles, dum illorum ſolvuntur vincula, dum ſpaſmis hinc & inde corripiunrur fibræ, quid ab iis non metuendum ? In ventriculum & inteſtina delapſa, quos inibi offendunt, calcar addunt humoribus, necnon obvias, ſpirituoſis ſaliniſque ſuis principiis, fibras rendunt ulteriùs. Indè creſcunt anxietas, ſitis, abdominis tenſio & alia ſymptomata, quæ viſcerum phlogoſim arguunt. Quòd ſi communem ſanguinis oceanum ſudoriferorum virtus penetraverit, quantas in eo turbas excitabit ! Finge tibi liquores inteſtino motu ebullientes, & inſanâ vaſorum *ſyſtole* propulſos, quibus ardoris colliquationiſque novam ſuppeditas materiem. Turgidior ideò factus mobiliorque ſanguis, ubique vaſorum arictat, illius ſeroſæ partes diſſipantur celeriùs, prompriorique fugâ cæteræ diſſiliunt. Adde quòd, ſolidorum jam ſinè lege colluctantium, multiplicantur impetus. Reverâ ſtatim atque hydroticorum activa principia in purpureum devenerunt laticem, veluti totidem igniculi, ſubvertunt illius compagem, undè vires adipiſcitur putredinis fomes. Iſta ſudoriferorum damna ſatis declarant hæmorrhagiæ, deliria, internorum & externorum æſtus intenſior, corporis irrequieta jactatio, durior crebriorque pulſus. Quæ quidem ingraveſcentis orgaſmi, partium ſanguinis evolutionis auctæ, illiuſque creſcentis incendii, certiſſima ſigna ſunt. Et certè ſi hæc exemplis firmare foret animus, fidem facerent tot ægrorantium funera, quos à calidis iſtis ſpirituoſiſque remediis potius, quam à morbo periiſſe conſtar. Nec temerè dictum putes, quod rationi ſimul & obſervationi conſentaneum eſt. Etenim, eò citatiori motu ſanguinem volvi, quò frequentiùs cor & arteriæ contrahuntur, eò validiùs etiam diſtendi vaſa, quò mágis ille rareſcit, apud omnes in confeſſo eſt. Vaſa autem quæ majori dilatationi parent illa eſſe, quæ tenuioribus conflantur tunicis, nullâque firmâ circumjacente ſubſtantiâ fulciuntur. Eapropter, exiliſſimos tenueſque cerebri tubulos, dum cruoris augentur velocitas & ſuperficies, omnium quæ dantur in corpore, diſtenſioni ruptionique proximos. Jam verò febrem noſtram à rareſcentiâ exordium ſumere, funeſtamque fieri, demonſtravimus. Quæ cum ità ſint, tumens & limitibus contineri impatiens ſanguis, accedente ſudoriferorum actione, in vaſorum fines ſic impinget, ut præ nimiâ diſtenſione rumpi cogantur. At quoniam exiles cerebri ductus tanto cruoris impetu ſuſtinendo ſunt impares, eorum tenues admodùm tunicas primò diſtendi, rimiſque tandem fatiſcere, extrà omne dubium eſt. Aude extinctorum cadavera rimari ſcrupuloſiùs : totam cerebri ſubſtantiam rubore perfuſam reperies. Ex hydroticorum uſu, ſua etiam aliis damna viſceribus imminent, cum ubique phlogoſim, irritationem ubique ſuſcitent. Nec minùs periculi ſecum invehit, quæ ad ſudorem eliciendum randiù viguit, illa ſtragulis ægros & operimentis exonerandi methodus. Quippe quæ reſpirationis inſtrumenta gravando, & corporis ardorem augendo, colliquationis opus, ſudoriſque noxas accelerat. Hallucinantur enim, qui à ſudatione hujus morbi curationem repoſcunt. Quaſi rivis uberioribus profluens ſudor, creſcentis itidem illius, & invaleſcentis cauſæ, non foret indicium.

I V.

IN eo præcipua verſatur Medici ſagacitas, ut acutè de morbi judicet ingenio ; necnon auguretur ex evacuationum quæ ad illum pertinent tempore, materiâ, quantitate, num illæ ſint triumphum naturæ molientis beneficia, num ejuſdem errantis indicia. Quem igitur morborum non fugerit indoles, non luſerit evacuationum dolus ; illum, ad eorum curationem ſuſcipiendam, aptiſſimum eſſe, rectè pronunciaveris. Utpotè qui, naturæ motuum utilitates & noxas effectibus metiendo, quæ ſiſtenda ſunt, compeſcere, quæ vero permittenda, promovere, prudens conabitur. Utinam hanc calcaſſent viam, qui putridâ febre de quâ nunc agitur laborantibus, primi manus auxiliatrices admovere tentârunt. Excuſſo de ſudorum & puſtularum emolumentis errore, temperandis iis potiùs, quam provocandis, dediſſent operam. Nec pro ſalutaribus proficuiſque criſibus habuiſſent, quæ, velut ſymptomata, debebant impugnare. Rati videlicet, à liquato ſanguine fluere ſudores & naſci puſtulas, illius impetum & diviſio-

nem ſudoriferis & cardiacis adaugere credidiſſent piaculum. At inquies, non ſatis eſt hydroticorum damna reſeraſſe, cedo alia, quæ tutiùs hunc debellent morbum, remedia. Imò etiam præſtò ſunt,quæ à ſudoriferis toto cœlo diſcrepant, nempe miſſio ſanguinis, acidorum pleraque, abſorbentia, &, cum laxantibus, emetica. Quorum ſi perpendas facultates, eas, non ut hydrotica, motui ſanguinis accelerando, ſed cohibendo, reſtinguendo fervori, præcludendiſque in interiora corporis auræ venenatæ viis, habiles & aptas eſſe, comperies. His inſtructum telis raro deſeret victoria, ſi dirigit ictus prudentia. Exploranda imprimis, ut illa votis reſpondeant, occaſio, celeriterque,dum ſe præbet,arripienda. Cum à ſolis remediis curationis ſpes fulgeat,cunctari nefas eſſe memineris. Incipiente igitur morbo,largâ manu funde ſanguinem, iterumque funde. Depletis vaſis majoribus, interpoſitâ minùs horâ, ſtibiato tartaro ſubmove ventriculum. Hac arte,circuitûs ſolvuntur obices, humorumque primis in regionibus ſtabulantium egeſtione, noxia,quæ totam œconomiam ſubverterent, arcentur à ſanguine, miaſmata. Nam,in omnibus qui ab inquinato aëre ducunt originem morbis, pro certo teneas, ventriculum & inteſtina plerumquè primùm affici. Quid enim aliud reſtantur Pictonum colicæ ſymptomata, & quæ variolarum, aliorumque morborum Epidemicorum inſultus ferè ſemper nunciant, faucium inflammatio, vomitus enormes, aut alvi prodigioſa dejectio. Nec aliâ de causâ, vomitorio propinato, quæ ſecus tragædias exerceret, ceſſat ſuffocaturque febris noſtra. Quòd ſi ſanguinis rivulos effluvia jam ſubierint, in auxilium advocanda ſunt, quæ illum intra ſua vaſa poſſunt continere. Poſthabitâ igitur de puſtulis & ſudoribus omni ſollicitudine, rareſcentiam imminentemque putredinem acidis coercere, ſit tibi propoſitum. Laxantibus etiam, qualia dixeris tamarindos,caſſiam, ſerum lactis, nimii ſudores moderandi ſunt, ubi,celeriori quam volueris paſſu, feruntur humores ad pomœria corporis. Licèt enim ſpontaneis alvi dejectionibus hæc exacerbetur febris, ratum habeas ſemper profutura laxantia, cum liquores versùs peripheriam divagantes, lenitet ad centrum reducendi ſunt, & contemperandus ardor viſcerum. Ab erethiſmo diſce quæ mala portendat, dum ſponte fluit, alvus; ab erethiſmi ceſſatione, diſce quæ bona promittat, dum ducitur laxantibus. Hinc,ejuſdem evacuationis à causâ diſſimili pendentis diſpares exitus,non miraberis ampliùs. Quotieſcumque etiam colliquationis proximæ putridi vapores argumenta ſuppeditant, abſorbentibus acidis maritatis humorum compages denſanda tibi eſt, ne à ſe invicem diſſocientur eorum partes, & ſolitis exterminentur ſedibus. Neque te terreat ægrotantis anxietas, ſi quandoque poſt hæc remedia contigerit,ut ſupprimantur ſudores & puſtulæ collabantur. Habes enim in miſſione ſanguinis undè citò tumultum hunc ſedare valeas. Tantò magis expedit ſuccorum redundantium imminutionem Phlebotomiæ, quam ſudoribus, committere! In hoc te exerceto, ut quæ uſurpaveris remedia ſymptomatum ſævitiæ reſpondeant. Quò ſanguinis æſtus intenſior, eò potentioris energiæ ſeliges acida,quò ſudores uberiùs erumpent,eò ſæpiùs ſubduces alvum laxantibus, quò durior pulſus & elatior, eò generoſiùs mittes ſanguinem. Intereà,cave ne te decipiat doloſa tranquillitas. Relictos iterare curſus,fucata quietis imagine non rarò meditatur hæc febris. Quæ foris extincta videtur vires intùs clanculùm cauſa recolligit, mox datura ſymptomatum progeniem deteriorem. Ne igitur à remediis abſtineas, niſi,cum ſudoribus evanuerit ardoris interni teſtis odor, & jam ſuo defraudatæ pabulo albicantes aruerint puſtulæ. Tunc, ſi febris unà deceſſerit, & ſexta ſeptimave morbi dies exorta fuerit,fide ſignis non mendacibus. At,ſi primis diebus,poſt illam,quæ tibi credulo nimium impoſuit,tranquillitatem, ſupervenerint aurium tinnitus, nictus palpebrarum & leve delirium; te tuæ pœnitebit fiduciæ, niſi Emetico-cathartico, præſentem mortem fugare properaveris. His in anguſtiis,ad iſtud remedium, tanquam ad ſacram ſalutis anchoram,confugiendum. Etenim,ne versùs ſuperiora factâ exploſione turgidus appellens ſanguis cerebri vaſa citò diſrumpat, & inibi funeſtos ſibi pandat exitus, Artis eſt, abdominis clauſtra modico reſerare, petulantibuſque liquoribus negatum iter ad caput meditantibus, vias minùs periculoſas per emunctoria ventris aperire. Hoc præſidio,plurimos ab orci faucibus ereptos,vidimus. Vix enim ad ex-

pulsionem ventriculum & intestina sollicitavit remedium, jam recedunt, quæ metum instantis lethi incutiebant, symptomata, sibique restitutus æger morbum fugisse cum egestis testatur humoribus. Saphenæ sectione, sanguinem, cum illius ad cerebrum eò celeritatis devenit impetus, ad inferiora revocare, frustrà tentares. Siquidem, imminutâ, ob vacuati cruoris copiam, vasorum compressione, qui superest in arteriis venisque majoribus, dato liberiori spatio, rarescit evolviturque magis, unde vividiori motu minimorum canalium pulsat frangitque parietes. Nec aliâ de causâ, peractâ phlebotomiâ, veterno corripitur æger immedicabili. Veluti cum, urgente febre ubertìmque manantibus sudoribus, pulsûs durities mittendi sanguinis necessitatem arguerit, is è parvo vulnere repetitisque vicibus educendus est, ne majori rarescentiæ detur locus, & totus in vapores quasi facessat & resolvatur. Verùm, si remittente febre, idem suadeant indicationes, sine largo flumine cruorem fundi. Indè scias qualem te deceat esse, vel in permittendis, vel in sistendis hæmorrhagiis. Parciùs tamen acidis indulgebis & phlebotomiæ, cum aliis jam decrescentibus morbis lues supervenerit; præsertim si pluries anteà jam missus fuerit sanguis, aut exhaustæ vires, aut non molesta febris. Tunc satis est absorbentibus, & decoctis incrassantibus ut orisæ hordei & id genus aliis, moras protervis humoribus injicere. Ut autem illa prosperè succedant, eo ipso momento propinanda sunt, quo sudores insoliti luem instare declaraverint. Ab istis remediis, quorum felices successus experti tam sæpe sunt ægrotantes, quisque sentiat, quæ sit adhibenda sudoriferis fides.

V.

PESSIME de febris nostræ causâ differunt, qui illius originem à lento repetunt sanguine. Neque enim, velut in petechialibus quibusdam affectibus, maculatum pustularumve fontem, à cruoris in finibus arteriarum vel præ mole cespitantis, vel præ crassitie morantis, deducant. Nec, quemadmodùm in febre miliari, limphæ acescentis, deviantisque seri errores, incusent. Aliam habent originem. Ideò in hâc febre erumpunt pustulæ, quòd à putredine solvitur & ita tenuatur sanguis, ut per exilissimos cutis meatus sibi viam faciat. Putrescere posse sanguinem nullus inficias iverit, nisi quem latuerint illius principia. Idque citiùs fieri, quò fluidior ille est floridiorque, si sese putredinis offert causa. Indè, sanguineos phlethoricosque contagiosis morbis obnoxios magis, quam melancholicos eosque quibus inest succorum textura densior, animadvertimus. Hinc, illâ grassante, vegeriores inquinari, senibus intactis & causariis, observatum est. Sed quid verbis opus est, dum sese sensibus putredo præbet aspectabilem? Dum putredinem ipsam exhalat corpus ægrotantium. Dum adeo liquatur dissolviturque sanguis, ut eductus in vasculis, & aëri frigidiori expositus vix ac ne vix quidem concrescat. Dicent fortassè non nisi à præviâ stagnatione putredinem induci sanguini. Hæc quæ de benè multis affectibus vera dixeris, falsa sunt de febris putridæ de quâ loquimur origine. Nec diffitemur omnium ferè morborum causam ab humorum remorâ minimis in vasis pendere, & in plurimis cutaneis eruptionibus insignitis ægritudinibus, dari corruptionis quamdam speciem, quæ succorum debetur lentori. At secùs se res habet in febre nostra, quæ à rarescentiâ ducit originem, ita ut propetent ad secessum, quæ communi vinculo sociabantur, liquidorum partes, statim atque nociva, ad communem humorum alveum pervenerunt, effluvia. Num aliud, quam jam liquatum sanguinem, indicant hæmorrhagiæ vel in ipsis morbi primordiis adeo enormes, ut ad tres quatuorve libras è naribus, citra pulsûs debilitatem, stillaverit. Ægrotantes è quibus intra duos dies ad 36 vascula fluxit, constantibus interea viribus, ipsi vidimus. Nec si animo defecerit æger, dum ità sanguinis laxantur rivuli, credideris spirituosis calidisve medicamentis refocillandum esse. Solis acidis fugientem animam sisti tunc opus est. Etenim, etiamsi totum pœnè sanguinem exiisse, silens pulsus collapsaque membra fidem faciant, vix, cessante hæmorrhagiâ, superstiti minimis in vasis cruori ad majora via facta est, jam æstus, sudor, pustulæ micantesque arteriæ arietare sanguinem, & de novo rarescere demonstrant. Tanta est humoribus ad

divisionem proclivitas ! Undè inferre licet, quid ab istis remediis expectandum sit, quæ liquoribus negatâ tentantibus iter viâ stimulos addunt, eorumque dissolutionem promovent ulteriùs. At inquient, si quid venenati corpus subierit, nonne sudoriferis & cardiacis expellendum. Evolvas,tum Veterum,tum Recentiorum,libros, omnes uno ore, in febribus vel purpurâ vel pustulis conspicuis, ad hydrotica confugere pronunciant. Absit ut hâc in re quidpiam mali suadeat auctoritas. Nec rationalem decet Medicum curare ex commentario aut libello, sed ut in quâvis re exercitata ratio dictat, neque ullis legibus debet obligari. Quòd si acidis aliisque jam à nobis enumeratis remediis, præcaveantur effluviorum effectus & putredinis fomes extinguatur, à sudoriferis vero sanguis accendatur & illius acceleretur colliquatio, in promptu est consequentia. Siquidem acidorum ea virtus est ut humorum quos densant firment compagem. Sanguinis igitur particulis condensatis, & arctiùs inter se cohærentibus, jam nec à se invicem separari, nec evolvi poterunt, unde sua servabitur humoribus crasis. Insuper, dum cruoris globuli compactiores ab acidis fiunt, imminuatur illius velocitas necessum est. 1°. Quòd,decrescente sanguinis superficie, minùs dilatantur arteriæ, proindeque resiliunt minùs. 2°. Tenaciori vinculo nexis sanguinis partibus, augetur illius resistentia, undè difficiliùs à corde protruditur. Ex his probè colliges, quanti momenti sint acida, ad rarescentiam eamque celeri passu subsequentem arcendam putredinem. E contrà mero meridie clarius elucescet, ex sudoriferorum, cardiacorumque usu, humorum jam ad putredinem vergentium motus intestinos augeri, unde eorum mixtio, forma & textura, citiùs destruuntur. Errant igitur qui non aliis hanc putridam febrem oppugnare nôrunt armis.Nec minùs culpandi sunt,qui retrocedentes pustulas interruptosque sudores revocare tentant vesicantibus, ignari videlicet quid acris & caustici ferant in sanguinem cantharides. Quid plura, febrem hanc à liquato nimis sanguine nasci probant,illius symptomata, &, quæ præcipuum curationis opus absolvunt, acida; de sudoriferorum in rarefaciendo & attenuando potentiâ, non ambigitur apud Medicos, eorum funestos exitus asserit experientia. Quapropter, si tibi cordi salus ægrotantium, ne dubites concludere.

Non ergò Febri Putridæ Picardis Suette *dictæ Sudorifera.*

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. David Vasse.

M. Andreas-Josephus Seron.

M. Thomas-Renatus Gasnier.

M. Philippus Davier de Breville, Dotariæ Hispaniarum Reginæ Medicus perpetuò ordinarius.

M. Jacobus Trant, è Regiâ Scientiarum Academiâ.

M. Petrus Maloet, Consiliarius & Medicus Regis ordinarius, nec non Domûs Regiæ Invalidorum Ducum & Militum, Academiæ Scientiarum Regiæ Socius.

M. Petrus Azevedo.

M. Joannes Herment, Medicus Regis ordinarius.

M. Jacobus Fourneau.

autor. Proponebat Parisiis LUDOVICUS-FLORENTIUS BELLOT, Rojanus Ambianensis, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1733, à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1733.